

A személyi szabadsághoz való jog mint a legrégebb múltra visszatekintő alapjog

Mezey Barna professzor úrnak, aki a *Magyar alkotmánytörténet* című tankönyvvel jogászgenerációk magyar alkotmánytörténeti tudásának alapjait fektette és fekteti le, tisztelettel.

* * *

1. Bevezetés

 ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogainak védelme a 17–18. században a modern alkotmányos eszmék megfogalmazásával egy időben, a polgári átalakulás időszakában nyert elismerést. Ebben az időben jelenik meg az emberi jogok katalógusa a nemzeti jogi dokumentumokban, amely az egyén szabadságát és tulajdonát tekintette az állam és jogrend alapjának.

E jogi dokumentumok bölcsőjének Anglia tekinthető, szimbolikus kiindulópontnak pedig a 1215. évi Magna Charta 39. cikke,¹ mely előírta, hogy „szabad embert elfogni, bebörtönözni, jogaitól vagy birtokaitól megfosztani, jogfosztottá nyilvánítani, száműzni vagy helyzetében bármilyen más módon sérelmet okozni” csak jogszerű eljárásban lehet: „a vele azonos állásúak által hozott törvényes ítélet vagy az ország törvényei alapján”. Ez a kötelezettség a királyra is vonatkozott: „Mi sem járunk el ellene erőszakkal másként, és nem is küldünk másokat ezt megtenni más módon.”²

A történeti alkotmányra épülő magyar alkotmányszemlélet is – többek között – a személyi szabadság sok évszázados elismertségében látta megvalósulni az alkotmányosságot, amelynek egyik mérföldköve az Aranybulla és annak a személyi szabadságot kimondó 2. cikke.³ Természetesen kérdéses, hogy ez a rendelkezés mennyiben tekinthető a modern emberi jogok előképének, mivel azoktól jelentős mértékben eltérő társadalmi és politikai környezetben született, és a megfogalmazott jogokat csak a nemes emberek számára biztosította, így az egyetemesség igénye, az emberi jogok fogalmának alapvető elemét képező egyenlőség, értelemszerűen nem jellemezte. Ettől függetlenül azt a szakirodalom elismeri, hogy a személyi szabadsághoz való jog a legrégebb múltra visszatekintő alapjogok közé tartozik,⁴

¹ FEKETE Balázs: Emberi jogok története és elméleti kérdései. In LAMM Vanda (szerk.): *Emberi Jogi Enciklopédia*. Budapest, 2018. HVG–ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 181. p.

² HORVÁTH Attila: *Egyetemes jogtörténeti szöveggyűjtemény*. Kézirat, 92. p.

³ TOMCSÁNYI Móric: *Magyarország közjoga*. Budapest, 1940. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, 59. p.

⁴ HOMOKI-NAGY Mária: A szabadságjogok megjelenése a magyar történeti alkotmányban. In BALOGH Elemér (szerk.): *Számadás az Alaptörvényről. Tanulmányok a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar oktatóinak tollából*. Budapest, 2016. Magyar Közlöny Lap- és Könyv-

amely a jogegyenlőség jogkiterjesztés útján való megvalósulásával az 1848-as polgári átalakulás során már mindenkit megilletett.

A következőkben azt vizsgálom, hogyan változott a személyi szabadsághoz való jog tartalma a történeti alkotmányunk több évszázados fejlődése során. A célom az, hogy ráirányítsam a figyelmet ennek az alapjognak a belső fejlődésére. E nélkül ez az alapjog ma Magyarországon gyökér nélküli lenne, és csupán a 20. század nemzetközi emberi jogi dokumentumaiban rögzített – angol jogi hagyományokra visszavezethető – emberi jog nemzeti alkotmányban való megerősítésének lenne tekinthető. Az alkotmányozó ugyanis a személyi szabadsághoz való jog megfogalmazását tekintve⁵ nemzetközi jogi mintákat követett (a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 9. cikkét⁶ és az Emberi Jogok Európai Egyezménye 5. cikkét⁷ tekintette kiindulópontnak).

2. A személyi szabadsághoz való jog tartalmának fejlődése történeti alkotmányunkban

Az Aranybulla 2. cikke⁸ a nemes ember számára biztosította a személyi szabadság érvényesülését, amely az Előbeszéd szerint az államalapítás óta biztosított szabadság részét képezte. Bár Szent István törvényei nem rendelkeznek kifejezetten a nemesi rendhez tartozókról, a közjogilag szabadokról, a későbbi *decretumok* a szabadokra már a *nobilis* kifejezést alkalmazták. Ugyanakkor a 13. század első felében az okmányok a nemes embert, aki ekkor már adománybirtokos, a király szolgájának, *serviens regis*nek nevezik. A *serviens regis* vagy *serviens regalis* kifejezés azt a függőségi viszonyt tükrözi, amelybe a nemesség a királyi adományrendszer kialakulása következtében jutott. Maga az Aranybulla váltakozva használja a *serviens* és a *nobilis* kifejezéseket. De maga a nemes (*nobilis*) szó csak a közjogilag szabadok felső rétegét jelenti, amely jobbágy (*iobagio*) és hatalmas (*potens*) neveken is elő-

kiadó Kft., 578. p.; TóTH Gábor Attila: 55. §. A személyi szabadsághoz való jog. In JAKAB András (szerk.): *Az Alkotmány kommentárja*. 2. kötet. Budapest, 2009. Századvég, 1948. p.

⁵ A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (régii Alkotmány) „55. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabadságra és a személyi biztonságra, senkit sem lehet szabadságától másként, mint a törvényben meghatározott okokból és a törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani.

(2) A bűncselekmény elkövetésével gyanúsított és őrizetbe vett személyt a lehető legrövidebb időn belül vagy szabadon kell bocsátani, vagy bíró elé kell állítani. A bíró köteles az elé állított személyt meghallgatni és írásbeli indokolással ellátott határozatban szabadlábra helyezéséről vagy letartóztatásáról haladéktalanul döntenie [...]”

⁶ „Mindenkinek joga van a szabadságra és a személyi biztonságra. Senkit sem lehet önkényesen őrizetbe venni vagy letartóztatni. Senkit sem lehet szabadságától másként, mint a törvényben meghatározott okból és a törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani.”

⁷ 5. cikk 1. pont „Mindenkinek joga van a szabadságra és a személyi biztonságra. Szabadságától senkit sem lehet megfosztani, kivéve az alábbi esetekben és a törvényben meghatározott eljárás útján: [...]”

⁸ Az Aranybulla elemzésének alapját az Aranybulla négy magyar fordítása képezte. ZSOLDOS Attila: *A 800 éves Aranybulla*. Budapest, 2022. Országház Kiadó, 248–267. p. A közérthetőség kedvéért a főszövegben a Jogtár adatbázisából [<https://net.jogtar.hu/>] elérhető *Corpus Juris Hungarici* megfogalmazását használom, és lábjegyzetben idézem az Aranybulla négy magyar fordításának vonatkozó szövegrészét.

fordul.⁹ Az Aranybulla kiváltságai tehát egy kiváltságos társadalmi réteg, a szerviensek jogállását érintik a királyi hatalommal szemben, amelyet további fejlődés keretében érnek el más, olyan rétegek, amelyek a 13. század második felében kialakuló köznemesség alkotóelemei lesznek, és így a köznemességet alkotó részek kiváltságai a köznemesség kiváltságaivá válnak.¹⁰ Tehát ezek az oklevélben rögzített kiváltságok, így a személyi szabadság is, a későbbiekben a nemesi szabadság ismérveit képezik.¹¹

A nemesi rend tagjai jogilag egyenrangúak voltak. A szabadbirtok tulajdonosainak egyenlő szabadsága fennállt már az Árpádok korában és a nemesi rend egysége egyértelműen megfogalmazódik később, Nagy Lajos 1351. évi törvényének 11. cikkében, miszerint az ország nemesei ugyanazt az egy szabadságot élvezik. Ezt tükrözi vissza Werbőczy Hármaskönyve, amikor kimondja: „Magyarország összes főpapjai, nagyjai, előkelői s nemesei [...] a szabadságnak, kiváltságnak és mentességnek egy és ugyanazzal a jogával bírnak: és nincs sem az urak közül senkinek nagyobb, sem a nemesek közül kisebb szabadsága. Ugyanezért mindannyian egy s ugyanazzal a törvénnyel s szokással és ugyanazzal a törvénykezési rendtartással élnek a törvényszékeken [...]”¹²

A serviensi kiváltságok köréből, amelyek adózási, igazságszolgáltatási, katonáskodási és a birtok feletti szabad rendelkezést biztosító kiváltságok, az ellenállási jog garanciája mellett, kiemelkedik a személyi szabadság, amelyet az Aranybulla előkelő helyen, a 2. cikkében biztosít. A személyi vagy személyes szabadság joga az Aranybullában a bíróság elé állítás követelményét fogalmazza meg a királlyal szemben az ítélethezatal megelőző fogvatartás tekintetében. Bár az Aranybulla értelemszerűen nem használja a személyi szabadság fogalmát, az Aranybulla négy magyar fordításában használt kifejezésekből¹³ egyértelműen következik, hogy az Aranybulla 2. cikke elsősorban a fizikai, testi szabadságot, a fogvatartástól való szabadságot biztosítja. A személyi szabadságtól megfosztás oka negatív jelenik meg az Aranybulla szövegében a „valamely hatalmas kedvéért” kitételben,¹⁴ amit úgy lehet értelmezni, hogy önkényesen ne fosszák meg a nemes a személyi szabadságától. Az eljárási feltételeket az „előbb perbe hivatott és rendes uton törvényt láttak reá”¹⁵ megfogalmazás rögzíti.

⁹ A nemesek elnevezésének változásához lásd TIMON Ákos: *Magyar alkotmány- és jogtörténet. Különös tekintettel a nyugati államok jogfejlődésére*. Budapest, 1919. Grill Károly Könyvkiadóhivatala, 130. p.

¹⁰ KRISTÓ Gyula: *Az Aranybullák évszázada*. Budapest, 1976. Gondolat Kiadó, 62–63. p.

¹¹ MEZEY Barna: Feudális állammodellek Magyarországon. In Uő (szerk.): *Magyar alkotmánytörténet*. Budapest, 2003. Osiris Kiadó, 59. p. Lásd még KÉPES György – MEZEY Barna: *Állammodellek*. In MEZEY Barna – GOSZTONYI Gergely (szerk.): *Magyar alkotmánytörténet*. Budapest, 2020. Osiris Kiadó.

¹² TIMON 1919. 575. p.

¹³ „meg ne fogják vagy meg ne nyomorítsák”, illetve a „le ne tartóztassák s el ne nyomják”, „soha el ne fogassanak, vagy [azok birtokait] fel ne dülják”, valamint „el ne fogjanak, vagy romlását ne okozzák”.

¹⁴ „walamell Hatalmas kedweerth”, „valamely hatalmasnak kedvéért”, „valamely hatalmas kedvéért”, „valamelyik hatalmas úr kedvéért”.

¹⁵ „hanem ha elewzer el idezik es törwennek zertartasawal Býntetyk”, „hanemha előbb megidéztettek és törvény rendes szerint elmarasztaltattak”, „hacsak előbb meg nem idézték, és bírói úton el nem ítélték őket”, „ha előzőleg perbe idézték és bírói eljárás során elítélték.”

A személyi szabadság tehát minden nemest megilletett azáltal, hogy – kevés kivételtől eltekintve – nem lehetett letartóztatni őket. A kivételeket törvényben rögzítették.¹⁶ Így az 1439:27. tc. szerint a főbenjáró ítélettel elmarasztalt nemeseket el lehetett fogni, az 1458:1. tc. szerint az elfoglalt egyházi és világi javakat visszaadni nem akaró nemeseket le lehetett tartóztatni, az 1471:2. tc. és az 1486:33. tc. pedig a rájuk bízott javakat hűtlenül kezelők tekintetében fogalmaz meg kivételt. A nemesek igaz ok nélkül való letartóztatása az 1498:15. tc. értelmében nagyobb hatalmaskodásnak minősül, és főbenjáró ítélettel, vagyis fő- vagy jószágvesztéssel büntetendő. Figyelemre méltó, hogy ez a törvénycikk egyúttal előírja a bepanaszolt meghatározott időn belül történő előállítását és ezt követően a király előtt való haladéktalan megjelenési kötelezettségét.

A nemesek alkották Werbőczy *Tripartituma* szerint a politikai értelemben vett nemzetet, a *populust*, a politikai jogokból kizárt néppel, a *plebsszel* szemben. A nemeseket a nem nemesekkel és főként a jobbágyokkal szemben számos előjog illette meg, amelyek közül a legfontosabbakat Werbőczy a nemesek sarkalatos jogainak nevezte. A nemesek négy legfőbb vagy sarkalatos joga között (a közvetlenül a szent korona hatósága alá tartozás joga, a vagyoni közszolgáltatások alól való mentesség és az ellenállás joga) elsőként rögzíti a személyes szabadság jogát: „őket előzetes idézés vagy perbe hívás és törvényes elmarasztalás nélkül, senkinek unszolására, panaszára vagy kérdésére személyükben senki sehol le nem tartóztathatja”. A Hármaskönyv a nemesek második sarkalatos jogával összefüggésben, miszerint közvetlenül a szent korona hatósága alá tartoznak és egyedül a törvényesen megkoronázott király hatóságának vannak alávetve, azt is kimondja: „sőt fejedelmünk maga is, rendes hatalmánál fogva, bárkinek pusztá panaszára és gonosz besugására, közülök senkit, a törvény útján kívül és kihallgatás nélkül, sem személyében, sem vagyonában nem háboríthat”.

Maga Werbőczy is kivételeket állapított meg a nemeseket megillető személyes szabadság alól: ha a nemes gyilkosság, lopás, rablás, gyújtogatás esetén tettenérik. A tettenérés e büntettek esetén megszünteti a személyes szabadságot. Ha azonban a nemes a tett színhelyéről elmenekült, már nem lehetett letartóztatni.¹⁷

A következő évszázadokban törvényeink – további kivételek megállapítása mellett – többször is megerősítették a nemesek személyes szabadságának jogát. Az 1554:20. tc. a vármegyei pénzszedők, az 1622:65. tc. pedig a fekvőjóságokat kezelők tekintetében fogalmazott meg kivételt, akik vonakodtak számadást tenni. Az 1687:14. tc. a „közönséges gonosz-tetteket féktelenül és nyilvánosan elkövető nemesek” tekintetében állapít meg kivételt, akik szökést kíséreltek meg. A törvénycikk a szabadságtól való azonnali megfosztás okának megjelölésén túlmenően rögzíti az eljárás feltételeket is: a megyék illetékes hatóságai a büntett világos és elegendő előzetes felderítése után (a bűncselekmény gyanúja alapján) rögtön elfoghatják a nemes abból a célból, hogy a törvény megtartásával, kellő büntetéssel sújthassák. Tehát a letartóztatás nem büntetés, hanem a büntetőigény érvényesítését szolgálja, a büntetőeljárás sikerének biztosítását és a büntetés végrehajthatóságát.

¹⁶ A törvények forrása a Jogtár adatbázisban fellelhető *Corpus Juris Hungarici*.

¹⁷ Werbőczy Hármaskönyve I. könyv 9. cím, III. könyv 20. cím. WERBŐCZI István: *Magyar és Erdély országnak törvénykönyve*. Budapest, 2005. Pytheas, 14–17., 515–516. p.

Az 1715:7. tc. szűkíti a kivételek körét: csak az árulás vagy felségsértés képez kivételt a személyes szabadság védelme alól, minden más, akár hűtlenséget megvalósító cselekmény sem lehet kivétel. A letartóztatás kiváltására már Mátyás 1486. évi dekrétuma óta ismeri a magyar jogrend a kezesség (*fidejussio*) intézményét, amelynek értelmében mellőzték a terhelt letartóztatását, ha valaki érte jótállt, és szavatolta megjelenését az eljárásban. Felségsértés és egyéb főbenjáró bűncselekmények esetén azonban nem lehetett alkalmazni.

A személyes szabadságot törvényeink többször meg is erősítették, így az 1618:14. tc. és az 1723:5. tc. Tehát 1848-ig közjogunk egyik alapelve maradt, hogy nemest jogerős ítélet nélkül nem lehet letartóztatni.

Míg a nemesekre egységesen vonatkozott, hogy őket főszabály szerint nem lehetett tartóztatni, a nem nemeseket főszabály szerint le lehetett tartóztatni és a kivételek azokról az esetekről rendelkeztek, amelyekben mégsem lehetett őket letartóztatni. Így például az 1351:18. tc. tiltotta a jobbágyok letartóztatását a régi vétségeikért, abban az esetben, ha költözni akartak, kivéve a legsúlyosabb bűncselekményeket: „ha nyilván sebzést, sértést, ölést, gyujtogatást, vagy ezekhez hasonló más irtóztató dolgokat követnének el”.

A jobbágyok nem álltak a király és a szent korona közvetlen joghatósága alatt, ezért a politikai jogokból ki voltak zárva, országos rendiséggel sem bírtak. A földesúr törvénykezési hatalma alatt álltak, amelyet csak a költözködési jog ellensúlyozott.¹⁸ Az 1514. évi parasztlázadás következtében azonban az 1514:14. tc. megszüntette a jobbágyok költözködési jogát, és ezt rögzítette a Hármaskönyv is. Az 1547. évi országgyűlés már visszaállította a jobbágyok költözködési jogát, amit annak az 1548. évi ideiglenes felfüggesztését követően az 1556:28. tc. véglegesen biztosított.¹⁹ Ez a törvény részletesen szabályozta a költözködés feltételeit és módozatait. Annak a földesúrnak, akihez a jobbágy költözni akart, be kellett jelentenie az illetékes szolgabírónak, aki felhívta a jobbágyot, hogy jelentse be: költözködési engedélyt kér. Ezt követően a szolgabíró 15 napos gondolkodási időt adott. Ha a jobbágy megmaradt a költözködési szándéka mellett, ezalatt a 15 nap alatt az összes kötelezettségének eleget kellett tennie. A földesúrnak, aki a törvény ellenére erőszakkal visszatartotta a költözködni kívánó jobbágyot, bírságot kellett fizetnie.

Az 1486:29. tc. a kereskedők letartóztatásának szabályait rögzítette. A törvénycikk egyértelműen rámutat a személyes szabadság és a mozgásszabadság közötti viszonyra azzal, hogy kimondja „a kiknek vagy, kereskedés vagy megélhetésre szükséges dolgok beszerzése végett vagy egyéb dolgaikban is kell az országban ide s tova utazgatni, különféle letartóztatások útján sokféleképpen szokták terhelni, akadályozni, háborgatni és helyrehozhatatlan kárral sújtani”. Ennek értelmében a személyi szabadsághoz való jog a kereskedők szabad mozgását leginkább korlátozó beavatkozással, a letartóztatással szemben nyújt védelmet. A törvénycikk – a nyilvánvaló vagy „szembevaló adós” kivételével – nem ad lehetőséget az adós azonnali letartóztatására, hanem előírja annak az eljárási feltételeit. Egyébként a személyi szabadság a városi polgárokat is megillette, de csak a saját városuk területén [1405(II):11. tc., 1500:33. tc., 1630:28. tc., 1647:83. tc.].

¹⁸ TIMON 1919. 614., 617. p.

¹⁹ Uo. 617–621. p.

A személyi szabadságra, illetve a személyi szabadsághoz való jogra vonatkozó garanciákat részletesen a 19. századi alkotmányok fogalmazták meg Európában. Magyarországon az 1833–34. évi országgyűlésen a jobbágyok személyi szabadságáról külön törvényben kívántak gondoskodni. Deák Ferenc az 1833., majd az 1834. évi országgyűlésen beszélt a jobbágyok személyi és vagyoni biztonságáról (akkori szóhasználat szerint: bátorságáról) és a személyi szabadsághoz való természetes jogra hivatkozva érvelt a jogkiterjesztés mellett.²⁰ Az Országgyűlés azonban nem fogadta el ezt a törvényjavaslatot.

Az 1848. évi törvényeink sem tartalmazzák kifejezetten a személyi szabadsághoz való jogot, de a törvény előtti egyenlőség elvéből és a jobbágyságnak a földesúri hatalom alól való felszabadításából implicite következik, hogy a személyes szabadság mindenkire kiterjedt. Kifejezetten az 1896. évi bünvádi perrendtartás rögzítette azokat az eseteket, amikor az előzetes letartóztatás vagy a vizsgálati fogság keretei között a személyes szabadság jogát kivételesen korlátozni lehetett.²¹ A Csemegi kódex pedig már korábban bűncselekménynek nyilvánította a személyi szabadság megsértését.²²

A második világháborút követően a magyar közjogi irodalomban elterjedt és napjainkban is megjelenő felfogás szerint a személyi szabadsághoz való jog általános szabadságjogként működik, amely minden jogellenes beavatkozás ellen véd. Így a személyi szabadság – annak a büntetőjogi okokból való korlátozása mellett – az élet és testi épség biztonságát, a mozgás szabadságát, sőt a személyiségi jogok védelmét is biztosítja.²³ Az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatában is felbukkant a személyi szabadsághoz való jognak az egyéni autonómia átfogó védelmét biztosító alapjogként való felfogása.²⁴ Az Alaptörvény IV. cikkének²⁵ – a történeti alkotmányunk vívmányaival összhangban történő – értelmezése alapján (is) azonban arra a következtetésre juthatunk, hogy a személyi szabadság a szabad mozgás jogának az egyik megnyilvánulása ugyan (amelyet egyébként az Alaptörvény XXVII. cikke önálló rendelkezésben biztosít), de a védelmi köre annál szűkebb: a fogvatartástól való mentességet biztosítja.

²⁰ DEÁK Ferenc: *Válogatott politikai írások és beszédek I.* Budapest, 2001. Osiris Kiadó, 57–59., 97–101. p.

²¹ A személyi szabadságot korlátozó (kényszer)intézkedésekhez a bünvádi perrendtartásban lásd KOÓSNÉ MOHÁCSI Barbara: *A szabadságelvonás határai. Helyettesítő intézmények és alternatív szankciók a magyar és a német jog összehasonlításának tükrében.* Budapest, 2015. ELTE Eötvös Kiadó, 114–119. p.

²² 1878. évi V. törvénycikk a magyar büntetőtörvénykönyv a büntettekről és vétségekről, XXII. FEJEZET A személyes szabadságnak megsértése magánszemélyek által, 317–326. §.

²³ TOMCSÁNYI 1940. 184–185. p.

²⁴ 65/2003. (XII. 18.) AB határozat, ABH 2003, 707, 716. Az Alkotmánybíróság régi Alkotmányhoz kapcsolódó állandó gyakorlata szerint a személyi szabadsághoz való jog – szemben az 54. § (1) bekezdésében elismert emberi méltósághoz való joggal – nem általános szabadságjog. TÓTH 2009. 1951. p.

²⁵ Alaptörvény „IV. cikk (1) Mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonságához. (2) Senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani. [...] (3) A bűncselekmény elkövetésével gyanúsított és őrizetbe vett személyt a lehető legrövidebb időn belül szabadon kell bocsátani, vagy bíróság elé kell állítani. A bíróság köteles az elé állított személyt meghallgatni és írásbeli indokolással ellátott határozatban szabadlábra helyezéséről vagy letartóztatásáról haladéktalanul döntenie.”

3. Konklúzió

Bár a személyi szabadság a rendi kor viszonyai között évszázadokon át csak a nemességet illette meg, alappal tarthatjuk a legrégebbi múltra visszatekintő alapjognak, mivel a történeti alkotmány egyrészt rögzítette egy társadalmi rétegnek, a nemességnek az államhatalomhoz való viszonyát, meghatározta a nemesek személyes szabadsága gyakorlásának kereteit és korlátozásának feltételeit, másrészt biztosította annak az állami szervekkel és más egyénekkel szembeni védelmét is. 1848-ban pedig kiterjesztette mindenkire, társadalmi helyzettől függetlenül.

Az Aranybulla mint történeti alkotmányunk első jelentős dokumentuma a személyi szabadság biztosítása szempontjából is mérföldkő, mivel abban megtaláljuk csírájában a személyi szabadsághoz való jog ma is ismert legfőbb garanciáit.